

Protokol o hodnocení kvalifikační práce

Název bakalářské práce: Doplnovač aneb dívka z automatu

Práci předložil student: Calum Filip AITCHISON

Studijní obor a specializace: Multimediální design, specializace Multimedia

Posudek oponenta práce

Práci hodnotil: MgA. Vojtěch Kočí

1. Cíl práce

Cíl práce zcela naplněn.

2. Stručný komentář hodnotitele

Hurá, svaz animátorů má nového člena. I když to není zelenáč, definitivně nás infiltroval až svojí diplomovou prací. Film Doplnovač (v budoucnu snad známý v anglickém The Filler či německém Der Füllstoff) je třiminutovým gagem o rutině, nádraží, latentně halucinogenních látkách a lásce. Tedy alespoň myslím.

Vznik filmu jsem mohl pozorovat během celého školního roku a výsledný soubor jsem tedy otevřel obeznámen s centrální zápletkou. Jeho pochopitelnost si proto nedovolím objektivně zhodnotit a přenechávám tento úkol dalším přisedícím.

Jedním dechem se také zbavím dalšího úkolu — zhodnocení filmové skladby, záběrování, temporytmu filmu a obecné narativní dramaturgii díla. Mohl bych zmínit, že filmový prostor může být místy matoucí, že rapid-montáž rutiny by mohla gradovat intenzivněji, že stopáž by klidně mohla klidně být o něco kratší, že gag snad není univerzálně zcela srozumitelný a ti, kdož netráví svůj volný čas vedle automatů na přeslazenou kávu nemusí úplně pochopit centrální vtip filmu, ale nic z toho neudělám. Zaprvé proto, že sám nejsem ve filmové dramaturgii erudovaný. Zadruhé proto, že předpokládám, že se ke všem těmto bodům obsáhle vyjádřil vedoucí práce. A zatřetí proto, že nejobjektivněji srozumitelnost filmu zhodnotí zcela nezasevčený divák.

Ocením tak pouze fakt, že krátký film využívá specifické filmové řeči animovaného obrazu a nesnaží se syntetickým obrazem pouze simulovat film hraný.

Ač Filip řečený Calum řečený Aitchison nevstoupil do diplomové práce animací zcela nepolíbený, dovoluji si hodnotit jeho práci zejména formalisticky. Myslím, že samotné řemeslo bylo z velké části středobodem autorova celoročního snažení. Ovládnout techniku kreslené animace, ač se může zdát být „pouze“ sledem obrázků, je odvážný cíl, který se autorovi podařilo naplnit.

Obraz je plynulý, pohyby mají výraz a mají bohatou dynamiku. Filipův zájem o teorii dynamiky syntetického obrazu, principy animovaného filmu i jeho historii se hmatatelně promítly do pohybové estetiky díla. Silně kontrastní spacing framů dává pohybu švunk, přísné dodržování principů zrychlení a zpomalení, zákonů setrvačnosti či zdvojení a protahování rychlých pohybů činí obraz atraktivním. Je znát, že Filip ovládl a přisvojil si jisté metody animovaného pohybu, které konzistentně používá napříč celým filmem. Je zjevné, že Filip plochu diplomové práce využil ke studiu a aplikaci tradičních principů západního stylu animace shrnutých například v publikacích *Disney Animation: The Illusion of Life* či *Animator's Survival Kit*. Na tom není nic špatného, zejména při prvním kontaktu s kreslenou animací. V dalších pracích bych však doporučoval pokoušet se systematicky vzdalovat od toho či onoho principu či je kompletně ignorovat a pozorovat, jak tato systematická anarchie ovlivňuje výraz obrazu. Přísné dodržování věhlasných principů totiž vede k velmi unifikovanému „západnímu“ stylu pohybu, který je často používán „průmyslovými animátory“. Jejich porušováním pak může vzniknout autorský výraz pohybu. Nicméně jejich ovládnutí je nutným prvním krokem, který Filip zvládl skvěle.

Skoro stejně ucelený je i výtvarný výraz filmu. Filip našel vhodný kánon, který vyhovoval stylu jeho práce a umožnil mu naplnit zadanou stopáž. Zručně zjednodušil vše ne zcela podstatné — velmi elegantním způsobem abstrahoval pozadí, zejména pak animovaný anonymní dav má krásné tvarosloví. Linky i barevné plochy jsou čisté a čitelné, přesto většinou nepůsobí příliš digitálním vektorovým dojmem. Osobně si myslím, že by bývalo bylo vhodné pokusit se dále rozvíjet nakreslený obraz v postprodukcii a tím konkretizovat a opět „zautoršťovat“ jeho výraz. V After Effects či jiném kompozitovacím programu, který Filip používal, experimentovat například s airbrushovým šumem, efektovaním linky, overlay efekty, atp. To je však názor zcela subjektivní, diktovaný mým osobním vkusem. Stejně jako v případě samotného pohybu však i zde vidím prostor pro další budoucí „vyblbnutí“.

Výtvarná konzistence je však místy více či méně, kdoví, místy narušována. Tu vykukne stínovaný, či snad i zcela ve 3D vyrenderovaný, komponent kompozice, jinde Filip komponuje do obrazu glitch (nejde-li jen o chybu renderu). Narušování estetické jednoty Filip zmiňuje i v teoretické práci. Myslím, že jde o vhodnou úvahu. Změna výtvarné estetiky by mohla být výrazně drastičtější, a to zejména v halucinační pasáži, která by tím mohla získat silnější naraci. V současné podobě naopak halucinace nabírá ještě vyčištěnějších a přiznaně vektorových obrysů, a tudíž se od zbytku stopáže nevzdaluje příliš. Nedovoluji si ale hodnotit toto autorovo rozhodnutí a budu moc rád za další upřesnění.

Některé nekonzistence dle mého názoru podobě díla nesvědčí. Například občasně použitá hloubka ostrosti či motion blur ruční kresbě dávají jistý digitální nános, který sám o sobě nemusí být špatný. Je však použit jen párkrát a v poměrně civilních záběrech, nikoliv v halucinační montáži. Přitom autor například motion blur opakovaně nahrazuje animačními „protahy“, rozmáznutí tak ani není nutné.

Přestože stylotvorné prvky by mohly být lépe využity ke gradaci filmu je však film konzistentní a oku příjemný.

Obdobné lze říci i o utilitární zvukové stopě. Filip zvukem vhodně, snad až příliš doslovně opisuje obraz, dovysvětluje prostředí tak, že divák chápe, kde se nachází. Halucinační montáž je gradována silnou rytmizací, přesto i zde si myslím, že se Filip mohl ve zvuku více „rozšoupnout“ a gradovat film z rutiny do halucinace.

Filip se však dokázal „vyblbnout“ v překvapivé části diplomové práce — teoretickém textu. Hned zkraje oceňuji, že text je napsaný velmi čtivě, Filipovi se dokonce podařilo vpašovat do průvodní zprávy mnoho vtípků, které však kupodivu nenarušují formální správnost práce. I díky tomu, že se Filip dokázal vyhnout nesnesitelným tradičním frázím a nahradit je legračními, ale faktickými výrazy, je text unikátní a není možné zpochybňovat Filipovo autorství, což je mezi jinými studentskými texty, které jsem měl tu čest číst, poměrně vzácné.

Přesto se nevyhnul několika drobným nešvarům, které mohou podráždit oko. Sem tam vykoukne chybné skloňování, nesprávné použití (a zejména nepoužití) velkých písmen, občasné nesprávné jméno významných autorů animovaných filmů, jedna chybně pojmenovaná animační technika, typografické fauly, například jednopísmenné předložky na konci řádku, atp. V textu jsem se také dozvěděl, že Filip na filmy výhradně shlíží z velké výšky, zatímco my běžní diváci zhlížíme zpříma. Drobné gramatické chyby však kompenzuje unikátní schopností psát správně české uvozovky.

Zásadnější vadou na kráse je však častá absence dovysvětlujících poznámek pod čarou ke jmenovaným filmům a zejména pak literatuře či absence navigace k použité citaci Jean Paul Sartrea. Mnohé publikace zmíněné napříč textem pak chybí i v závěrečném velmi stručném seznamu literatury. Ty zmíněné pak nejsou ozdrojované podle akademického standardu.

I přes drobné vady na kráse, které jako oponent zmínit musím, je však text velmi svěží a čtivý a roli průvodní zprávy naplňuje a dokazuje, že Filip o své práci intenzivně přemýšlí. Osobně bych uvítal, kdyby se text méně soustředil na doslovný opis děje filmu a technické detaily jeho vzniku a byl plnější zajímavých úvah, které Filip na několika místech zmiňuje. Nejsem si jist, nakolik je obsah textu studentům diktován, ale jsem si jist, že Filip by skvěle zvládnul i hlubší rozvíjení užšího a specifičtějšího tématu, které ho během uplynulého roku oslovilo. Například obsáhlejší úvahy o zcizujících formálních rozhodnutích autora bych si přečetl ještě raději. Text každopádně naplňuje nutnou roli a svým jazykem je, souzeno podle malého vzorku jiných studentských textů, nadstandardní a dokazuje, že nad dílem bylo přemýšleno.

Filipova diplomová práce je každopádně úspěchem. Autor ovládl nesnadné řemeslo na vysoké úrovni a vzniklý film může být hrdým reprezentantem autorova řemeslného umu. V textu Filip zmiňuje, že neví, zda bude mít ještě příležitost se kreslené animaci věnovat. Pevně doufám, že ano a že najde vůli narušovat ovládnuté principy a dále hledat ještě autorštější styl animovaného pohybu i estetického výrazu. I kdyby se rozhodl kreslenou animaci opustit, věřím, že ze školy odejde (odejde-li) obohacen a osvojené principy bude úspěšně aplikovat i v jiných metodách animovaného obrazu. Proto Filipovi gratuluji a těším se na další práce jakéhokoliv typu...

3. Vyjádření o plagiátorství

Dílo není plagiátem.

4. Navrhovaná známka a případný komentář

Vzhledem k tomu, že jde o autorův první intenzivnější kontakt s řemeslem kreslené animace, navrhuji známku výborně, a to pro zjevné praktické a teoretické ovládnutí

principů animovaného pohybu, pochopení specifik filmové řeči animovaného obrazu a v neposlední řadě i viditelnému zájmu o odbornou teoretickou literaturu.

Chce-li komise hodnotit film bez přihlídnutí ke kontextu Filipova předchozího tvůrčího působení a zohledňovat srozumitelnost filmu pro nezasvěceného diváka či drobné formální nedostatky teoretické práce, navrhuji známku velmi dobře.

Věřím ale, že práce by měla být hodnocena primárně po stránce formální a oceněn by měl být autorův řemeslný pokrok během jejího vzniku.

Doufám, že Filip nebude prací odrazen od dalšího působení v oboru, a že po případném odpočinku najde sílu pro méně tradiční, autorštetější pokusy s animovanou dynamikou i estetickým výrazem.

Datum: 21. 8. 2023

Podpis: MgA. Vojtěch Kočí